

Klaus J. Loderer,
a Magyarországról Elűzött Németek
Szövetségének elnöke

Klaus J. Loderer,
Bundesvorsitzender der Landsmannschaft
der Deutschen aus Ungarn

Tisztelt Elnök Asszony, igen tisztelt Hölgyeim és Uram, megtisztelve érzem magam, hogy ma ebben a házban szólhatok Önökhöz.

Tudatában vagyok jelen ülés különlegességének, amely ebben a formájában Prágában vagy Varsóban még mindig elképzelhetetlen lenne.

A magyarországi németek hatvan évvel ezelőtti kitelepítésére számos rendezvény emlékezett ebben az évben és a múlt évben Magyarországon és Németországban. Alkalmam volt Soroksáron részt venni egy megrázó rendezvényen, melynek során az eredeti helyszínen idézték fel a kitelepítés eseményeit. Nekem egy mellékes részlet tűnt fel. A pályaudvari események alatt a háttérben hallani lehetett a templom déli harangszóját. Így lehetett ez hatvan esztendővel ezelőtt is. A harangszó volt az utolsó emlék a hazából, amit a kitelepítettek magukkal vittek.

Az akkori magyar propaganda szerint a magyarországi németek a hazájukba tértek vissza. A valóságban számukra ismeretlen, idegen helyre kerültek, és Németország lakosai bennük is egy újabb ellenséget láttak, akikkel meg kell osztaniuk szétrombolt hazájukat. Hiszen a magyarországi németek egy olyan országba érkeztek, amelynek városai romokban heverték, és amely akkor már több, mint tíz millió menekültnek és kitelepítettnek adott otthont. Most újabb 200.000 magyarországi német érkezett. A tisztességes fáradozások ellenére az emberek elhelyezésére és ellátására vonatkozóan voltak zavaró jegyek is. Közéjük tartozott a dialektus, amely megnehezítette a megértésüket Németországban. Az iskoláskorú gyermekek számára nehéz volt a kezdet, mert Magyarországon nem tanulták meg az írott német nyelvet. A felnőtteknek is el kellett viselniük olykor gonosz szavakat: „magyar cigányoknak“ csúfolták őket. Különösen az idősebb asszonyok tűntek fel fekete szoknyájukkal és fejkendőikkel. De a magyarországi németek csodálatra méltó alkalmazkodóképességről tettek tanúbizonyosságot. Megpróbálták szerezni egy darabka földet, ahol kukoricát, paprikát és burgonyát termeltek, hogy ellássák magukat. Segítettek a szétdőlt városok romoktól való megszabadításában és felépítésében. Semmilyen munka nem volt túl kemény számukra, ha azzal kereshettek néhány márkát. Míg az idősebbek körében sokáig élt a remény, hogy hazatérhetnek szeretett magyar hazájukba, a fiatalabbak gyorsabban alkalmazkodtak a helyzethez, és megpróbálták Németországban a legjobbat kihozni helyzetükből Szorgalmukhoz

Frau Präsidentin, meine sehr verehrten Damen und Herren, ich fühle mich geehrt, daß ich heute in diesem hohen Haus sprechen darf.

Ich bin mir der Besonderheit dieser Veranstaltung bewußt, die in dieser Form in Prag oder Warschau immer noch nicht denkbar wäre.

Das Gedenken an die Vertreibung der Deutschen aus Ungarn vor sechzig Jahren wurde in diesem und im letzten Jahr mit einer Vielzahl von Veranstaltungen in Ungarn und Deutschland begangen. Ich hatte die Gelegenheit, letztes Jahr in Soroksár eine bewegende Gedenkveranstaltung mitzuerleben, bei der das Vertreibungsgeschehen am Originalschauplatz nachgespielt wurde. Mir fiel damals ein eher beiläufiges Detail auf. Während des Geschehens am Bahnhof hörte man im Hintergrund das Mittagsläuten der Pfarrkirche. So muß es auch vor sechzig Jahren gewesen sein. Der Klang der Glocke war das letzte Stück Heimat, das die Vertriebenen in die Fremde mitnahmen.

Nach der damaligen ungarischen Propaganda kehrten die Ungarndeutschen in ihre Heimat zurück. In Wirklichkeit kamen sie in eine unbekannte Fremde. Und die Bewohner Deutschlands sahen in ihnen weitere Fremde, mit denen sie ihre zerstörte Heimat teilen sollten. Denn die Ungarndeutschen kamen in ein Land, dessen Städte zerstört und das bereits weit mehr als zehn Millionen Flüchtlinge und Vertriebene beherbergen mußte. Nun kamen weitere 200.000 Ungarndeutsche hinzu. Trotz der redlichen Bemühungen, diese unterzubringen und zu versorgen, gab es auch manche Irritationen. Dazu zählte schon einmal der Dialekt, der die Verständigung in Deutschland erschwerte. Für die schulpflichtigen Kinder war der Anfang schwer, denn Schriftdeutsch hatten sie in Ungarn nicht lernen dürfen. Manches böse Wort mußten die Erwachsenen erdulden: als „ungarische Zigeuner“ wurden sie beschimpft. Mit ihren weiten schwarzen Röcken und Kopftüchern fielen besonders die älteren Frauen auf. Doch bewiesen die Ungarndeutschen eine erstaunliche Anpassungsfähigkeit. Schnell versuchten sie ein Eckchen Erde zu ergattern, um darauf Mais, Paprika und Kartoffeln anzubauen und sich selbst zu versorgen. Sie arbeiteten bei Abräumen und Aufbau der

járult még az is, hogy a pénzügyi reform után Németországban egyre jobb lett a gazdasági helyzet.

A magyarországi németek a teherkiegymelés és a kedvező kölcsönök adta lehetőségeket, valamint a napi munka utáni és a hétvégeken végzett munkalehetőségeket kihasználva megragadták az első alkalmat, hogy saját házat építsenek saját kerttel. Az, hogy a helybeliek néhány magyarországi németek által lakott utcasort „paprikatelepülésnek” nevezték, utal arra, hogy mit természetkeztek a kertekben.

De ezek az előítéletek már régen feledésbe merültek, mert időközben a paprika a német konyha szilárd alkotóelemévé vált. Ahogyan a magyarországi németek is már régen integrálódtak a népességbe és megbecsült polgárok lettek. Ehhez a megbecsüléshez biztosan hozzájárult végtelen szorgalmuk és takarékoságuk. Kisipari üzemekeket alapítottak, és cégeket építettek fel. Fontos szerepet játszott az integrációban a sport is. Mivel néhány helybeli sportegyesület a menekülteket és kitelepítetteket először kirekesztette, azok rövid időn belül saját egyesületeket alapítottak. Ezek a futballcsapatok rettegettek voltak – mert annyira jól játszottak. De éppen ez vezetett végül a pozitív megítéléshez. A magyarországi németek hagyományainak ápolása új aspektusokat hozott a falvak és városok kultúrájába. A németországi asszimiláció ellenére a magyarországi németek nem felejtették el régi hazájukat. Rendszeres találkozókat szerveztek. Szülőfalujuk szerint szerveződtek közösségekbe, valamint a Honfitársi Szövetség helyi és körzeti szervezeteibe. Hamar megszerveződtek a magyarországi németek táncsoportjai és fúvószenekarai. A honvágy és az aggodalom a magyarországi németek kultúrájának elvesztése miatt tájházak és múzeumok alapításához vezetett. Számos községről születtek monográfiák (az ún. Heimatbücher).

Sok város és község patronált magyarországi német csoportokat. Különösen Backnang és Gerlingen városok – amelyek polgármesterei ma köztünk vannak – váltak a magyarországi német kultúra központjaivá.

Még egy aspektust meg kell említenünk: az egyházi szervezetek, mint a Karitasz és a Diakónia (Diakonisches Werk) kezdettől a kitelepítettekért fáradoztak. Fordítva pedig gyakran a magyarországi németek váltak az új egyházközségek alapítóivá. Hiszen a kitelepített magyarországi németek elszállásolásakor a katolikusok legtöbbször inkább evangélikus területekre, mint például Württemberg, míg a protestánsok inkább katolikus területekre, mint Felső Bajorország, kerültek. A diaszpóra helyzet a kezdeti években igen csak megnehezítette a lelkipásztori feladatokat. A magyarországi németek saját templom utáni vágyukat szorgalommal és adakozókészséggel valószínűzték meg. Szép példa erre a katolikus templom Gaildorf-ban, ahova sok kitelepített érkezett Budajenőről. De a Magyarországon hátrahagyott templomaikat sem felejtették el. Sok adomány érkezett Magyarországra a templomok renoválására és a temetők fenntartására.

Ebben az összefüggésben visszatérnék a kezdeti soroksári hangulatképre. A múlt évi emlékre rendezvényen ugyan a vagonok újra elindultak. De a vonat mögött

zerstörten Städte mit. Keine Arbeit war ihnen zu schwer, um ein paar Mark zu verdienen. Bestand bei den Älteren noch lange die Hoffnung, in die geliebte ungarische Heimat zurückkehren zu können, arrangierten sich die Jüngeren schneller mit der Situation und versuchten, in Deutschland das Beste aus ihrer Lage zu machen. Daß es in Deutschland nach der Währungsreform schon bald wirtschaftlich bergauf ging, kam ihrem Fleiß entgegen.

Unterstützt von Lastenausgleich und günstigen Krediten und vor allem durch viel Eigenarbeit nach Feierabend und am Wochenende nutzten die Ungarndeutschen die erste Gelegenheit, ein eigenes Haus mit eigenem Garten zu bauen. Daß manch ungarndeutsch geprägter Straßenzug von den Einheimischen als „Paprikasiedlung“ bespöttelt wurde, deutet an, was in den Gärten wuchs.

Doch sind solche Vorurteile längst vergessen, denn inzwischen ist Paprika fester Bestandteil der deutschen Küche. Wie auch die Ungarndeutschen längst in die Bevölkerung integriert und anerkannte Bürger sind. Zu dieser Anerkennung trug sicherlich der unendliche Fleiß der Ungarndeutschen und ihre Sparsamkeit bei. Sie gründeten Handwerksbetriebe und bauten Firmen auf. Einen wichtigen Anteil bei der Integration hatte sicherlich der Sport. Grenzten manche einheimische Sportvereine die Flüchtlinge und Vertriebenen zuerst aus, gründeten diese oft kurzerhand eigene Vereine. Diese Fußballmannschaften waren oft gefürchtet – weil sie so gut waren. Doch gerade das führte letztlich zur positiven Anerkennung. Die Pflege des ungarndeutschen Brauchtums brachte neue Aspekte in die Kultur der Dörfer und Städte. Denn trotz Assimilierung in Deutschland pflegten die Ungarndeutschen doch noch ihre Erinnerungen an die alte Heimat. Bei Heimattreffen traf man sich regelmäßig. Man organisierte sich in Heimattortgemeinschaften und Orts- und Kreisverbänden der Landsmannschaft. Schon bald entstanden ungarndeutsche Tanzgruppen und Blaskapellen. Die Sehnsucht nach der Heimat und die Sorge, daß das ungarndeutsche Kulturgut verloren gehen könnte, führten zur Gründung von Heimatstuben und Museen. Über zahlreiche Orte wurden Heimatbücher verfaßt.

Viele Städte und Gemeinden übernahmen Patenschaften über ungarndeutsche Gruppen. Besonders Backnang und Gerlingen, deren Stadtoberhäupter heute unter uns weilen, entwickelten sich zu Zentren ungarndeutscher Kultur.

Und noch ein Aspekt ist zu nennen: kirchliche Organisationen wie Caritas und Diakonisches Werk bemühten sich von Anfang an um die Heimatvertriebenen. Umgekehrt wurden die Ungarndeutschen oft zu den Gründern neuer Kirchengemeinden. Denn bei der Unterbringung der vertriebenen Ungarndeutschen kamen Katholiken zumeist in eher evangelisch geprägte Gebiete wie Württemberg, während Protestanten zumeist in eher katholisch geprägte Gebiete wie Oberbayern kamen. Die Diasporasituation erschwerte die seelsorgerische Betreuung in den Anfangsjahren sehr. Den Wunsch nach einer eigenen Kirche erfüllten sich die Ungarndeutschen mit Fleiß und Spendenbereitschaft. Ein schönes Beispiel ist die katholische Kirche in Gaildorf, wohin viele Vertriebene aus Budajenő gekommen waren. Doch auch die Kirchen in ihrer Heimat vergaßen die Ungarndeutschen nicht. Viele Spenden flossen nach Ungarn, um die Renovierung von Kirchen und die Erhaltung von Friedhöfen zu unterstützen.

feltűntek az egykori kitelepítettek, akik a sínek mentén érkeztek a mai Soroksárra, és a mostani lakosoknak piros szegfűt nyújtottak át a kiengesztelődés gesztusaként. Bár a magyarországi németeket súlyos sokk érte a kitelepítés kapcsán, elveszítették tulajdonukat és hazájukat, szívükben mégis megőrizték a szeretetet Magyarország iránt. Mindez megmutatkozott például 1956-ban. A magyar forradalom kitörésekor a kitelepített magyarországi németek lázban égtek a magyarországi változásoktól. Vegyük figyelembe, hogy a magyarországi németek honfitársi szövetségei, egyesületei voltak azok, amelyek megszervezték az adományok és segélyek összegyűjtését. A forradalom leverése után segítették a Németországba menekülteket.

A magyarországi németek később sem felejtették el Magyarországot. Már az 1960-as évek elején sokan kihasználták a lehetőséget, hogy újra Magyarországra utazzanak és meglátogassák rokonaikat. Ők voltak azok, akik a németországi helyi politikusokat is meggyőzték, hogy Magyarországra látogassanak. Így jött létre sok partnerkapcsolat Magyarország és Németország között. A kitelepített magyarországi németek így hídépítőkké váltak, akiket a Vasfüggöny idején sem riasztottak el a politikai tömbök közötti sorompók.

A magyarországi németek tevékeny részesei voltak a német kitelepítettek alapokmánya megszövegezésének, és ezzel a német kitelepítettek 1950. augusztus 5-én Stuttgartban lemondtak a bosszúról és megtorlásról a kitelepítésért. Emberséggel és kitartóan tevékenykedtek az alapokmány értelmében, amely a következőket követelte: „Minden kezdeményezést minden erőnkkel támogatni fogunk, amely az egyesített Európa megteremtésére irányul, amelyben a népek félelem és kényszer nélkül élhetnek.”

A hídépítő szerepet Magyarországon is nagyra értékelik. Számos kitelepített magyarországi német kapta meg egykori szülőfalujában a díszpolgári címet.

A tény, hogy a kitelepített magyarországi németek Magyarország és Németország között hídépítő szerepet töltenek be, a magyarországi németek jelenlegi helyzetét Magyarországon érdekessé és kritikus szemléletűvé teszik. A pozitív lehetőségeket – például az önkormányzatok kiépítése – aktívan kihasználják és lehetőség szerint támogatják. Mindenesetre sajnálatos, hogy a kisebbségek parlamenti képviselője még mindig nem szabályozott, amire a korábbi kisebbségi ombudsman, Kaltenbach professzor úr újra és újra figyelmeztetett.

Magyarország már régen megbánta a kitelepítést. Németországban nagy figyelemmel követtük, amikor Tabajdi Csaba államtitkár első alkalommal kért hivatalosan bocsánatot a kitelepítésért. Szinte szívélyes volt a légkör, amikor Göncz Árpád köztársasági elnök úr Németországban a kitelepített magyarországi németekkel találkozott, és meghatódva nézte végig a magyarországi német néptáncokat. Csak két példa a sok közül.

Magyarország magas rangú politikai képviselői sokszor megmutatták bátorságukat és bocsánatot kértek a kitelepítésért. Ez Európában még mindig különlegesnek számít.

Ich darf in diesem Zusammenhang zurückkommen auf das anfängliche Stimmungsbild aus Soroksár. Bei der Gedenkveranstaltung im letzten Jahr fuhren zwar auch wieder die Waggons ab. Doch hinter dem Zug tauchten die damals Vertriebenen auf, die über die Gleise auf die jetzigen Soroksärer zukamen und ihnen als versöhnliche Geste rote Nelken überreichten. Trotzdem die Deutschen aus Ungarn durch die Vertreibung einen schweren Schock erlitten, ihr Eigentum und ihre Heimat verloren, behielten sie ihre Liebe zu Ungarn im Herzen. Dies zeigte sich etwa 1956. Mit Ausbruch der ungarischen Revolution fieberten die Deutschen aus Ungarn für einen Umbruch in Ungarn. Man beachte, daß es die ungarndeutschen landsmannschaftlichen Vereinigungen waren, die Sammlungen von Spenden und Hilfsgütern organisierten und nach Ungarn leiteten. Nach Niederschlagung der Revolution halfen sie denjenigen, die nach Deutschland flohen.

Auch später verloren die Deutschen aus Ungarn das Land nie aus dem Blickfeld. Bereits Anfang der Sechzigerjahre nutzten viele die Gelegenheit, wieder nach Ungarn zu reisen und Verwandte zu besuchen. Und es waren Ungarndeutsche, die deutsche Lokalpolitiker in den Patenstädten dazu bewegten, doch einmal Ungarn zu besuchen. So kamen viele Städtepartnerschaften zwischen Deutschland und Ungarn durch die Ungarndeutschen zustande. Die Deutschen aus Ungarn wurden so zu Brückenbauern, die sich auch zu Zeiten des Eisernen Vorhangs nicht von den Barrieren zwischen den politischen Blöcken abschrecken ließen.

Die Deutschen aus Ungarn lebten damit aktiv die Charta der deutschen Heimatvertriebenen, einer Vereinbarung, mit der am 5. August 1950 in Stuttgart die deutschen Heimatvertriebenen auf Rache und Vergeltung für die Vertreibung verzichteten. Auf der menschlichen Ebene wirkten sie dauerhaft im Sinne der Charta, die forderte: „Wir werden jedes Beginnen mit allen Kräften unterstützen, das auf die Schaffung eines geeinten Europas gerichtet ist, in dem die Völker ohne Furcht und Zwang leben können.“

Diese Leistungen als Brückenbauer weiß man auch in Ungarn zu schätzen. Nicht wenige damals vertriebene Ungarndeutsche wurden inzwischen von ihren Heimattorten zu Ehrenbürgern ernannt.

Daß sich die Deutschen aus Ungarn als Brückenbauer zwischen Ungarn und Deutschland erwiesen, läßt sie die Situation der Ungarndeutschen in Ungarn interessiert und kritisch beobachten. Man nimmt die positiven Entwicklungen – etwa im Ausbau der Selbstverwaltungen – wahr und unterstützt diese nach Möglichkeit. Allerdings bedauert man auch, daß die parlamentarische Vertretung der Minderheiten immer noch nicht geregelt ist, was auch der frühere Minderheitenombudsman Prof. Kaltenbach immer wieder monierte.

Längst bedauert man auch in Ungarn die Vertreibung. Mit großer Aufmerksamkeit verfolgte man in Deutschland, als sich Staatssekretär Csaba Tabajdi erstmals offiziell für die Vertreibung entschuldigte. Geradezu herzlich war die Atmosphäre, als Staatspräsident Árpád Göncz in Deutschland mit Ungarndeutschen zusammentraf und voller Rührung ungarndeutsche Volkstänze erlebte. Dies sind nur zwei Beispiele von vielen.

Hocharangige politische Vertreter Ungarns bewiesen immer wieder den Mut, sich für die Vertreibung zu entschul-

Magától értetődő, hogy a Landsmannschaft der Deutschen aus Ungarn képviselői részt vesznek a Baden-Württemberg–Magyarország Vegyes Bizottság munkájában. De gondoljuk csak meg, hogy Németország és a többi közép-európai állam viszonyában a honfitársi szövetségek mindig zavaró tényezőknek számítanak. Örülünk annak, hogy a mi esetünkben a kitelepítettek hozzájárultak ahhoz, hogy a két állam között kapocs köttetett.

A magyarországi németek számára fontos a haza. Magyarország még mindig a hazát jelenti számukra, de időközben Németország is hazájukká vált. Gyakran hallani, amikor a magyarországi németek szabadságra utaznak Magyarországra: „Hazautazunk.” De a szabadság végén is azt mondják: „Hazautazunk.” A Magyarországról kitelepített németek időközben integrálódtak Németországban, de régi hazájukat, Magyarországot nem felejtették el.

Dr. Friedrich A. Zimmermann,
a Magyarországról Elűzött Németek
Szövetségének tiszteletbeli elnöke

Először is szeretnék köszönetet mondani Önnek, Szili Elnök Asszony, a meleg hangú személyes meghívásért erre az emlékkonferenciára.

Hölgyeim és Uraim,

A francia író, Victor Hugo egyszer azt mondta: „A múlt önmagunk egy része, talán a legfontosabb része. Mit ér egy fa gyökerek nélkül, és mit ér egy folyó forrás nélkül?”

Ma ezzel az ünnepélyes aktussal visszatértünk a forráshoz, hogy emlékezzünk és felidézzük a saját történelmünket, a magyarországi németek történelmét. Ha visszatekintünk a 60 évvel ezelőtti történetekre és átgondoljuk az eseményeket, akkor megállapíthatjuk, hogy azok majdnem 300 éves történelmünk, illetve Nyugat-Magyarország 1200 éves történelmének legtragikusabb eseményei voltak. Fel kell tennünk tehát a kérdést, hogyan történhetett meg mindez, ki a felelős érte? Ez azonban csak akkor sikerülhet, ha a történelmet – a saját történelmünket – objektíven és őszintén elemezzük, amire természetesen most nincs időnk.

Arnold Toynbee, a híres angol történelem- és kultúrfilozófus, a következőket mondta a történelemmel kapcsolatban: „Mivel a jövő el van rejtve előlünk, amíg valósággá nem válik, a múltra kell tekintenünk, hogy fény derüljön a jövőre. Egyedül a múlt tapasztalatai világítják meg a számunkra elérhető jövőt. A tapasztalat azonban nem más, mint egy másik kifejezés a történelemre.” Mivel mi, hazánkból kitelepítettek, új hazánkban utódaink sikeres és teljes integrációja következtében kiháló népcsoport lettünk, ezért az elte-

digen. Doch ist dies in Europa immer noch eine Besonderheit. Daß Vertreter der Landsmannschaft der Deutschen aus Ungarn in der Gemischten Kommission Baden-Württemberg–Ungarn mitarbeiten, läuft als Selbstverständlichkeit. Doch bedenken wir, daß im Verhältnis von Deutschland zu anderen mitteleuropäischen Staaten die Landsmannschaften häufig immer noch als störend angesehen werden. Freuen wir uns, daß in unserem Fall die Vertriebenen einen Beitrag dazu leisten konnten, daß ein Band zwischen zwei Staaten geknüpft wurde.

Heimat ist den Deutschen aus Ungarn wichtig. Heimat ist für sie immer noch Ungarn, Heimat ist ihnen inzwischen aber auch Deutschland. So hört man oft, wenn Deutsche aus Ungarn im Urlaub nach Ungarn fahren: „Wir fahren heim.“ Doch sagen sie am Ende ihres Urlaubs auch: „Wir fahren heim.“ Die vertriebenen Deutschen aus Ungarn sind inzwischen in Deutschland integriert, doch haben sie ihre alte Heimat Ungarn nicht vergessen.

Dr. Friedrich A. Zimmermann,
Ehrenbundesvorsitzender der Landsmannschaft
der Deutschen aus Ungarn

Meine Damen und Herren,

der französische Schriftsteller Victor Hugo hat einmal gesagt: „Die Vergangenheit ist ein Teil von uns selbst, vielleicht sogar der wesentlichste. Was ist der Baum ohne seine Wurzel, was ist der Fluss ohne seine Quelle?“

Wir sind heute bei diesem „Festakt“ an die Quelle zurückgekehrt, um zu gedenken und unsere, die ungarndeutsche Geschichte, Revue passieren zu lassen. Wenn wir uns auf diese Zeit vor 60 Jahren und danach besinnen, werden wir feststellen, dass sie die tragischsten in unserer fast 300-jährigen bzw. für Westungarn ihrer 1200-jährigen Geschichte, waren, und wir müssen uns fragen, wie konnte es dazu kommen und wer trägt dafür die Verantwortung? Dies gelingt aber nur, wenn wir die Geschichte – unsere Geschichte – objektiv und ehrlich analysieren, wozu natürlich hier nicht die Zeit ist.

Arnold Toynbee, der berühmte englische Geschichts- und Kulturphilosoph, sagt zur Geschichte: „Da die Zukunft verborgen vor uns liegt bis sie Wirklichkeit wird, müssen wir nach der Vergangenheit schauen, um Licht über die Zukunft zu erhalten und die Erfahrungen der Vergangenheit vermitteln uns das einzige Licht für die Zukunft, das uns zugänglich ist. Erfahrung ist aber nichts anderes, als ein anderer Ausdruck für Geschichte.“ Da wir Heimatvertriebene in unserer neuen Heimat, infolge erfolgreicher und totaler Integration unserer Nachkommen eine aussterbende Ethnie sind, können sicherlich Schlussfolgerungen aus den Geschehnissen der vergangenen 60 Jahre für die weitere Existenz bzw. Überleben der heimatverbliebenen Ungarndeutschen sinnvoll sein. Ich möchte also, meine Damen und Herren, kurz einige Gedanken – als Nichthistoriker und im wissenschaftlichen Sinne ‚Dilettant‘, zum Hintergrund unserer Vertreibung, ausführen.

Die „innere Vertreibung“ der Ungarndeutschen begann bereits weit vor dem 1. Weltkrieg durch die beginnende Zwangsmagyarisierung und dem Apponyischen Schulge-

